

Wäschen an aalen Zeiten

Wa mir zu Koplescht an der Vakanz waren an et haat e klenge Kand nuets emol ausnahmsweis d'Bett naass gemaach dann huet eis Bomi moies verzweifelt gesoot: "Du hues héint nammal gebaucht". Doriwer hu mir Kanner an eiser Naivitéit da gelaacht, mir hu gemengt sie géif esou soen well daat Waasser jo aus dem Bauch komm ass. Méi spéit, d'Bomi war scho bei Alter, huët si mir deen Ausdrock dann emol richtig erklärt.

A fréieren Zeiten gouf d'Bettwäsch guer net esou dacks gewiesselt wéi hott. Daat versteet een emsou besser wann ee weess waat fir en Opwand huet misse gedriwe gin fir daat alles ze wäschen.

Wann d'Better fräsch opgezu waren, ass daat gebrauchtend Léngend op héilze Staangen léfteg um iëweschte Speicher oder op der Gänn opgehaange gin, dodurch gouf verhënnert, dass et mat der Zeit schammeleg gin oder esouguer gefault wier. Zu deer Zeit ware baal an all Stoot vill Kanner a gewéinlech och nach Grousselteren, da kann ee sech jo liicht ausrechnen waat bei esou engem Wiëssel beiënee komm ass. Daat Léngend houg dann do bis zur grousser Wäsch. Dofir haaten d'Fraën als jonk Meedercher sech no an no en Trousseau zougeluecht a je nodeem wéi den Trousseau beim Bestiëdnis gefëllt war, waren d'Meedercher eng gudd oder eben eng manner gudd „Partie“. Doduerch war da bis zur grousser Wäsch genuch Léngend do fir der ganzer Famill ëmmer e proppert Bett unzebidden. Et war keng Seltenheet - a verschiddenen Häiser natierlech - dass d'Hausfraa alt fir 6 bis 7 Méint Léngend am Schaaf haat. Wéinstens zweemol am Joër, oder och méi, je nodeem wéi grouss de Stoot war, ass gebaucht gin, daat ass dann „grouss Wäsch“ genannt gin. Déi kleng Saachen, Ënnerwäsch, Kannerlompfen, Kichendicher, Schiëtecher an Huësen sin op der Hand gewäsch gin esou séier wéi se gebraucht gi sin. Dofir waren am fréien 19. Joerhonnert „automatesch Wäschkesselen“ aus galvaniséiertem

Blech erfonnt gin. Doran si mat geraaspelter Kärseef um Däiwelchen oder op der Kachmaschin déi Saachen gekacht an da vun Hand gewäsch gin. An esou engem Kessel war en Asaatz fir dass d'Wäsch net mat dem Buedem vum Kessel a Verbindung konnt kommen, soss wier d'Wäsch regelrecht ugebrannt. Daat kachegliddegt Seefwaasser ass durch e Rouer deen op deem Asaatz stung durch d'Hëtzt no uëwen gedriwe gin an huet sech durch e Strenzekapp op der Wäsch verbreed an ass esou neess agesickert. Sou ass e Kreesslaaf vum Seefwaasser am Kessel zustaane komm.

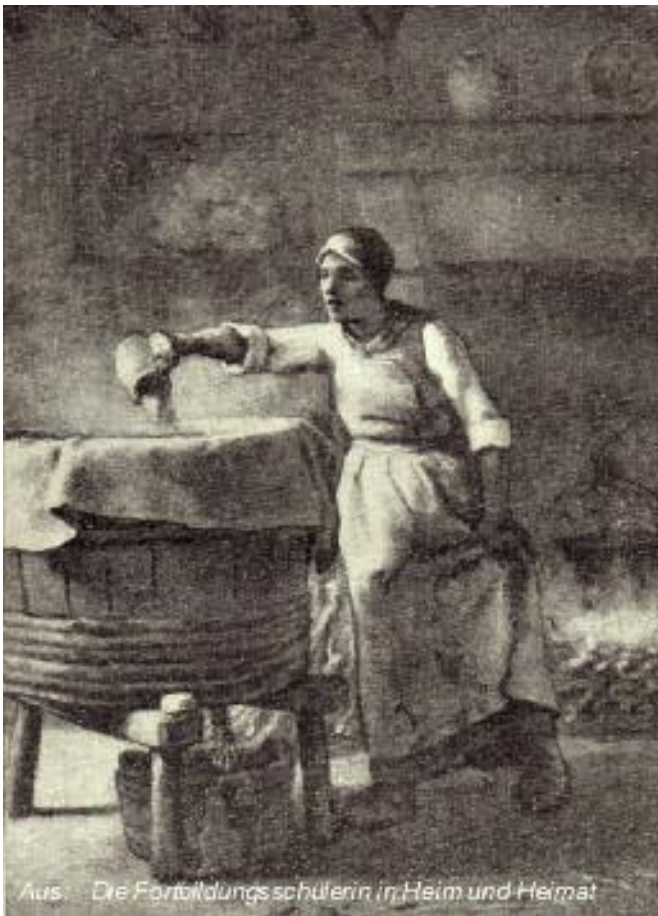
Déi grouss Wäsch awer huet e puer Deeg gedauert. Den éischten Daag Oprichten vun der Bidden an aweeche mat waarmem Waasser. Den zweeten Daag d'Bauchen, den drëtten Daag Wäschen um Buer oder un der Baach je no Uertschaft, de véierten Daag Bleechen op der Wis an der Sonn an de fënneften Daag strecken an an d'Schiëf tässelen. D'Bauchen ass uëchter d'ganzt Land an och am Ausland praktizéiert gin, am Frankreich hun se gewéinlech „trempage“ gesoot, mee et goufen dofir och nach aaner Bezeechnungen. Et ass eng Method, déi schon de Réimer bekannt war.

D'Zeit fir ze bauchen war gewéinlech daat fréit Fréijoër an de spéide Summer. Dofir ass eng ganz grouss héilze Bidden gebraucht gin, d'Bauchbiden. Am Buedem oder op der Séit dervun war en „Zaap“ ubruecht. D'Bidden selwer war esou héich opgebockt, dass een en Eemer konnt drënner stellen. Op de Buedem dervun si Buchereiser geluecht gin fir dass den Auslaaf vum Zaap durch d'Wäsch net konnt verstoppfen. Da gouf mat aalem Léngend d'Bidden ausgekleed fir dass d'Wäsch net mat dem Holz a Verbindung komm ass, et konnten nämlech Flecken durch den Tanin vum Eechenholz entstoën. Dann ass d'Bettgezei, Kichendicher, Kappzichen a.s.w. schichtweis ganz dicht getässelt gin esou dass keen Zwëscheraum méi do war. Wann d'Bidden voll war ass daat Duch woumat se ausgekleet war

iwere dem Bettgezei zougeshloë gin esou dass e kompakte Paak entstaanen ass. Dann ass se mat waarmem Waasser opgefëllt gin fir d'Wäsch iwer Nuecht gudd anzeweechen.

Deen aanere Moien ass daat Weechwaasser erauslaafe gelooss an durch frësches ersaat gin. Dann ass d'Äschenduch doriwer ausgebreed gin. Daat war en dicht gewiëwtend Léngenduch, do ass eng méi oder manner déck Schicht Holzäschen drop gemaach gin, daat war en Erfahrungswert vun der Hausfraa, an dann ass daat Duch iwer der Äschen och zougeshloë gin.

Hei musse mir elo e Wuert iwer d'Holzäschen verléieren fir de Wäschvirgang ze verstoën. An all Holzäschen ass kuëlesauere Kali, méi bekannt ass déi Substanz ënner dem Num Pottasch. D'Buchenäschen huet sech an eiser Géigend am beschte gëeegend vun all eisen einheimeschen Héilzer, si huet bis zu 10% Pottasch, daat bescht ass d'Holz vun den décken Äscht. Daat waat als Wäschäschen virgesi war, huet missen ouni d'Schuel verbrannt gin, soss si Flecken oder Wollécken an der



Aus: Die Fortbildungsschülerin in Heim und Heimat

Wäsch entstaanen, well och schon deemols waren d'Hausfraën houfreg wann se schéi propper a wéiss Wäsch an de Kammerschaaf leeë konnten. Pottasch ass eng Laa (Lauge), d'Grundlaag fir verschidde Seefen a Shampoing'ën hirzstellen, och nach haut gëtt Pottasch gebraucht fir Décapant a schwarz Seef ze produzieren. Pottasch gët awer och benotzt fir verschidde Glasorten ze fabrizieren. Sie gouf fréier och schon industriell a groussen Quantitéiten hiergestallt an duerno a Form vu Pudder an den Drogueriën verkaaft oder u Fabriken ausgeliwert. Wee kennt net de Pottaschbiere bei Gréiwemaacher?

Mee komme mir zrëck bei d' Bauchen. Nach iër et richtig hell war - iër der Deiwel Schung an Huësen un haat - ass d'Hausfraa opgestaanen, huet d'Äschenduch preparéiert, dann huet se aus der voller Bauchbiden en Eemer Waasser erausgezaapt, daat ass iwer engem Holzfeier oder um Däiwelchen gewiërmt gin an da woodeleg iwer d'Äschenduch mat engem Krou gleichmësseg nees an d'Wäsch asickere gelooss gin. Den nächsten Eemer ass erausgezaapt, opgewiërmt an dann neess zreckgeschott gin. D'Waasser ass an deem Kreeslaaf ëmmer méi waarm gemaach gin, dee Virgang huet ganz progressiv misse verlaafen fir dass d'Äschen hir Pottasch och lues a lues oofgin huet an esou keng Wolleken an der Wäsch entstaane sin wann op enger Plaaz zevill Pottasch an enger kéier derdurch gesickert wier. D'Feier ass ganz dacks mat propperem Buchenholz ënnerhaale gin, sou war d'Äschen fir déi nächst Wäsch scho prett. Am Nomëtteg war d'Bauchbiden voll kachegliddeg Laa. D'Äschenduch ass eroofgeholl gin, et gouf net méi gebraucht well d'Äschen war elo „ausgelaugt“. Mee d'Hausfraa huet dee Kreeslaaf awer bis an den Owend oprecht erhaalen an esou d'Laa nach kachegliddeg durch d'Wäsch zirkuliere gelooss. Dann ass d'Biden mat aalen Dicher a Säck agekleed gin fir dass se sech net ze schnell iwer Nuëcht oofgekillt huet an esou huet déi gliddeg Laa och nach laang Stonnen duerno op d'Bettgezei agewiërkt. Eréischt da konnt d'Hausfraa sech e wéineg erbloosen. Vergiësse mir net dass sie bei deer haarder a langweileger Aarbecht och nach